

Jeńcy brytyjscy

W czasie II wojny światowej blisko 168 tys. żołnierzy brytyjskich przeszło przez obozy Wehrmachtu. Do Stalagu VIII B (344) Lamsdorf trafił co piąty z nich – łącznie ok. 48 tys. Obóz ten był zatem największym w Europie miejscem izolacji jeńców brytyjskich, zaś Brytyjczycy byli największą grupą jeniecką w nim – stąd określano go często mianem *Britenlager*. Wśród izolowanych znaleźli się żołnierze całego imperium: Anglicy, Szkoci, Irlandczycy i Walijszczy, a także Australijczycy, Kanadyjczycy, Nowozelandczycy, Hindusi, żołnierze południowoafrykańscy. W skład armii brytyjskiej wchodził również Francuzi, Czesi, Holendrzy, Żydzi oraz Polacy walczący w Królewskich Siłach Powietrznych (*Royal Air Force*). Pierwszy transport, liczący ok. 2700 żołnierzy z Brytyjskiego Korpusu Ekspedycyjnego przybył do stalagu 14 czerwca 1940 r. Byli to żołnierze walczący pod Dunkierką. Do nich dołączyli jeńcy wzięci do niewoli w roku 1941 na Bałkanach i Krecie głównie Australijczycy i Nowozelandczycy. Jesienią 1942 r. przybyli Kanadyjczycy pojmani po nieudanym rajdzie alianckich sił specjalnych na port w Dieppe (przez ponad rok ci komandosi byli zakuwani w kajdany). Potem pojmani w Afryce Północnej, spadochroniarze spod Arnhem, żołnierze wzięci do niewoli w Ardenach oraz lotnicy RAF-u. Ci ostatni należeli do jednej z wyróżniających się grup w Lamsdorf.

Brytyjczycy należeli do jednej z najlepiej traktowanych grup jenieckich. Infrastruktura obozowa była na odpowiednim poziomie, podobnie warunki sanitarne, wystarczające wyżywienie i opieka lekarska. Docierała do nich pomoc humanitarna, a prace, do których ich kierowano nie były szczególnie wyczerpujące. W późniejszym czasie warunki te i traktowanie jeńców brytyjskich uległy zdecydowanemu pogorszeniu.

Jeńców brytyjskich wykorzystywano do pracy w rolnictwie, górnictwie, leśnictwie, przy budowie dróg i autostrad. Trafili oni do ok. 800 oddziałów roboczych na Śląsku. Wolny czas starali się zagospodarować prowadząc różne formy działalności kulturalno-oświatowej i sportowej. Z pomocą międzynarodowych organizacji humanitarnych zorganizowali w obozie szkołę, teatr oraz chóry i zespoły muzyczne czy sportowe.

Większość jeńców brytyjskich opuściła Stalag 344 Lamsdorf 21 i 22 stycznia 1945 r. Ewakuacja objęła wówczas prawie 14 tys. Brytyjczyków z obozu i oddziałów roboczych. Pozostali jedynie chorzy i niezdolni do marszu – część z nich wywieziono koleją na początku marca, a ostatni odzyskali oni wolność 18 marca 1945 r.

Z różnych przyczyn w Lamsdorf zmarło ok. 300 żołnierzy brytyjskich. Ich ciała zostały po wojnie ekshumowane i pochowane na cmentarzu wojskowym w Krakowie (Cmentarz Rakowicki) albo przewiezione do ojczyzny.